

Rok 1996 był pierwszym rokiem realizacji festiwalu Kraków 2000. Patronat nad wydarzeniami, jakie odbywały się w Krakowie ciągu minionego roku objął Andrzej Wajda.

W styczniu 1996 r w Krakowie gościli przedstawiciele 8 miast (Awinion, Bergen, Bolonia, Reykiawik, Bruksela, Helsinki, Praga, Santiago de Compostela) uhonorowanych wspólnie z Krakowem tytułem Europejskiego Miasta Kultury roku 2000. Spotkanie rozpoczęło intensywną współpracę między miastami i doprowadziło do powstania sieci skupiającej wyróżnione metropolie.

Uroczysta inauguracja programu miała miejsce w trakcie Wianków starego pogańskiego zwyczaju puszczenia wianków na Wiśle przez dziewice, w wigilię św. Jana podczas tzw. Nocy Świętojańskiej. Wówczas to Prezydent Miasta obwieszczył rozpoczęcie festiwalu Kraków 2000. Same Wianki stały się niezapomnianym wydarzeniem dzięki francuskiemu zespołowi Plasticiens Yolants i prezentowanymi przez niego widowisku, w czasie którego artyści francuscy zaprezentowali *Gigantomachię* czyli walkę smoków. Ogromne nadmuchiwane potwory przeszły ulicami Krakowa, aby nad Wisłą stoczyć walkę.

Wianki poprzedzały przeglądy filmowe: *Cztery seanse z Wajdą*, (prezentujące najważniejsze filmy tego reżysera), *Przegląd filmów/japońskich* i wreszcie plenerowy pokaz *Nocy Listopadowej* na Rynku Krakowskim.

Kolejną imprezą plenerową był pokaz znanego polskiego artysty mieszkającego obecnie w USA - Krzysztofa Wodiczki. Zaprezentował on na Wieży Ratuszowej monumentalną projekcję, do której tematy zbierał w czasie swojego pobytu w Krakowie.

Częścią festiwalu były także dwie wystawy - *Polski plakat filmowy* i *To Lubię*. Ta ostatnia stała się dużym wydarzeniem i uznano ją za jedno z ważniejszych wydarzeń w dziedzinie plastyki w Polsce w roku ubiegłym.

Jesienna część festiwalu zdominowana została przez Teatr. Najpierw we wrześniu krakowianie mieli możliwość obejrzeć słynny, nagrodzony na festiwalu w Edynburgu spektakl *Carmen Funebre* poznańskiego Teatru Biuro Podróży.

Za najważniejsze teatralne wydarzenie w Polsce w ostatnich latach można uznać - V Festiwal Unii Teatrów Europy. Dzięki temu przedsięwzięciu Kraków mógł gościć najlepsze zespoły z całej Europy, a widzowie mieli możliwość obejrzenia spektakli przygotowanych przez najslawniejszych reżyserów z naszego kontynentu. *Iwona, księżniczka Burgunda* w reż. I. Bergmana, *Peer Gynt* w reż. L. Ronconiego, recital Milvy czy też spektakl według B. Brechta w wykonaniu Piccolo Teatro z Mediolanu to tylko niektóre spośród przedstawień, które zasługują na wyróżnienie.

Festiwal A. Wajdy zakończyły dwa filmowe wydarzenia: przegląd zatytułowany *Dziesięć filmów, które wstrząsnęły światem* i uroczysty seans filmowy w stulecie pierwszej projekcji na ziemiach polskich.

Ubiegłoroczna edycja programu Kraków 2000 to nie tylko Festiwal A. Wajdy. Okazją do świętowania stał się **Jubileusz Piwnicy Pod Baranami** hucznie obchodzony w maju. Dużym, powodzeniem cieszyła się wystawa prac Egona Schiele przygotowana przez Międzynarodowe Centrum Kultury.

Pierwszy rok realizacji programu przyniósł wiele doświadczeń od strony organizacyjnej. Ponieważ nie sprawdziła się formuła prowadzenia Biura Festiwalowego przez podmiot zewnętrzny przygotowano nową formułę prawną dla Biura, które rozpoczęło od stycznia 1997r. działalność jako gminna instytucja kultury.

VI. 1. Instytucje kultury w Krakowie

Nie przez przypadek Kraków nazywa się stolicą kulturalną Polski w mieście działa obecnie 13 instytucji teatralnych i muzycznych, 16 kin, 30 galerii zajmujących się sprzedażą i wystawiennictwem dzieł sztuki. Kraków, to oczywiście także miasto muzeów ich zasoby stanowią ok. 20 % zbiorów krajowych. Zasoby zgromadzone u osób prywatnych w kościołach i klasztorach szacuje się na ok. 900 tys. sztuk.

W 1996r. w Krakowie zorganizowano 118 wystaw krajowych oraz 8 zagranicznych wystaw w Krakowie. Kraków prezentował się także na 12 wystawach za granicą. Dużą rolę w życiu kulturalnym spełnia Ośrodek Polskiego Radia Kraków, Radia Małopolska FUN oraz Radia Plus, ponadto ośrodek Telewizji Kraków wraz ze Studium Widowisk Artystycznych. Kraków jest również centrum wydawniczym. Działa tu 211 oficyn wydawniczych. Prasa krakowska obejmuje ponad 10 tytułów.

Tabela VI. 1.

Charakterystyka instytucji i życia kulturalnego w Krakowie

	1995	1996
biblioteki i filie	67	70
księgozbiory w tys. woluminów	1790.5	1944.5
czytelnicy	122.9	137.9
woluminy na 1000 ludności	2403	2611
kina stałe	17	16
miejsca na widowni	4752	4626
widzowie w tys.	1272.7	1295
teatry i instytucje muzyczne	14	13
przedstawienia i koncerty	3117	3106
widzowie i słuchacze w tys.	576.4	608
muzea	35	34
zwiedzający w tys.	1654.9	1621.8

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

VI.2. Instytucje kultury prowadzone i finansowane przez Gminę w1996r.

Prowadzone przez Miasto w oparciu o porozumienie pilotażowe jednostki kultury zgodnie z "ustawą miejską" z dnia 1 stycznia 1996 r. przejęte zostały jako zadania własne Gminy (Teatr Ludowy, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, Galeria Sztuki Współczesnej "Bunkier Sztuki" oraz 10 młodzieżowych domów kultury i 1 Międzyszkolny Zespół Pieśni i Tańca "Krakowiak"). Z końcem roku zamknięto proces likwidacyjny Estrady Krakowskiej. Przejęte przez Miasto jednostki zostały oddłużone i miały również możliwość podniesienia standardu pomieszczeń i wyposażenia (Młodzieżowe Domu Kultury - remonty, uzupełnienie sprzętu do działalności, Teatr Ludowy i "Bunkier Sztuki" - zakupy sprzętu, Muzeum Historyczne -remont Celestatu, w Parku Strzeleckim przy ul. Lubicz siedziba Bractwa Kurkowego).

Stan gminnej bazy kulturalnej na koniec roku przedstawiał się następująco: 1 teatr, 1 muzeum, 1 galeria, 1 orkiestra, 3 domy kultury i 4 ośrodki kultury z 38 klubami, 4 biblioteki z 72 filiami i punktami bibliotecznymi, 11 placówek oświatowo-wychowawczych. Zmiana ilości klubów prowadzonych przez domy i ośrodki kultury w stosunku do roku 1995 związana jest z zapoczątkowaną w poprzednim roku likwidacją klubu w Toniach, przekazaniem właścicielowi - wspólnocie gruntowej klubu w Przylasku Wyciąskim i likwidacją klubu "Śródpole", z którego sprzęt i pozostałość środków przekazana została uchwałami ZMK Fundacji "Solidarni Solidarnym" dla realizacji przedsięwzięć programowych przez powstające Katolickie Centrum Kultury w Mistrzejowicach. Ośrodek Kultury im. Norwida wydzielił ze struktury dodatkowy klub w budynku przy ul. Górali 4.

Kontynuowane były prace związane z ożywieniem obszarów przemysłowych: zmierzające do powołania Muzeum Inżynierii Miejskiej na terenie Zajezdni przy ul. św. Wawrzyńca oraz roboty remontowo-adaptacyjne dla uruchomienia Centrum Sztuki Współczesnej w Solvayu. Zakończono remont klubu w Mydlinikach, a także remont budynku biblioteki przy ul. Powroźniczej 2, zagospodarowano dziedziniec Centrum Kultury "Dworek Białoprądnicki". Kontynuowano również prace adaptujące Fort w Krzesławicach dla potrzeb MDK im. Tuwima.

Miejskie placówki kultury

Miejskie placówki kultury proponują szeroką ofertę uczestnictwa w kulturze, różnorodność imprez, zespołów, klubów i kół zainteresowań oraz szeroką gamę edukacji kulturalnej.

Tabela VI.2.

Miejskie muzea, galerie w latach 1995-96

Nazwa instytucji	wystawy stałe		wystawy zmienne		inne przedsięwzięcia		ilość uczestników	
	1995	1996	1995	1996	1995	1996	1995	1996
Muzeum Historyczne Miasta Krakowa	4	5	31	34	217	193	103 127	116 607
Galeria "Bunkier Sztuki"			6	11	3	-	32842	22800

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury UMK

Tabela VI.3.

Miejskie orkiestry w latach 1995-96

Nazwa instytucji	ilość koncertów		ilość uczestników	
	1995	1996	1995	1996
"Sinfonietta Cracovia"	28	27	5 130	5214

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury UMK

Tabela V1.4.

Miejskie teatry w latach 1995-96

	ilość premier		ilość przedstawień		ilość uczestników	
	1995	1996	1995	1996	1995	1996
	7	7	264	384	46000	53031

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury UMK

Tabela VI.5.

Miejskie Domy Kultury, Ośrodki Kultury, Kluby w 1996

Lp.	Gminne instytucje kultury	Imprezy		Zespoły artystyczne		Koła - Kluby		Kursy		Edukacja kulturalna dzieci i młodzieży	
		ilość	uczestn	ilość	członk	ilość	członk	ilość	absoiw	zajęc	uczestn
1.	Nowohuckie Centrum Kultury	567	152.069	22	429	167	2.373	462	4.913		
2.	CK Dworek Białoprądnicki	486	45.103	5	35	10	350	5	130	-	-
	Kluby	228	22.109	34	250	25	400	18	184		
	Teatr KTO	26	118.900	1	16	-	-	-	-	-	-
3.	DK Podgórze	238	80.420	5	98	11	236	44	422	530	17.680
	Kluby	2078	105.149	53	721	48	946	7	204	356	12.736
4.	SOK	396	24.300	4	83	6	220	4	150	6	130
	Kluby	961	49.456	4	77	19	502	7	71	3	37
5.	OKNowa Huta	66	5.200	2	34	5	90	2	20	-	-
	Kluby	327	18.045	10	98	30	718	2	82	-	-
6.	OK. ZPiT "Krakowiacy"	80	150.000	3	140	1	50	1	20	3	130
7.	OK im. C.K. Norwida	427	41.981	2	36	6	113	55	915	110	2.941
	Kluby	546	24.926	3	67	4	150	41	1.038	65	2.775

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury UMK

Tabela VI.6.

Miejskie biblioteki w latach 1995-96

Biblioteka	Ilość woluminów		Ilość wypożyczeń		Ilość czytelników	
	1995	1996	1995	1996	1995	1996
Podgórska Biblioteka Publiczna	319.753	315.016	737.228	785.504	31.186	32.342
Nowohucka Biblioteka Publiczna	399.061	384.967	689.161	753.086	31.927	32.318
Krowoderska Biblioteka Publiczna	309.138	311.102	579.749	578.209	22.871	23.793
Śródmiejska Biblioteka Publiczna	288.566	293.363	551.088	572.783	22.337	22.822

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury UMK

Tabela V1.7.

Miejskie Młodzieżowe Domy Kultury w latach 1995-96

LP.	Placówka	Imprezy		Zespoły artystyczne		Koła - Kluby		Kursy		Edukacja kulturalna dzieci i młodzieży	
		ilość	uczestn.	ilość	członk	ilość	członk	ilos ć	absolw.	zaję ć	uczestn
1.	Centrum Młodzieży	1.102	87.207	5	431	193	3.279	4	124	245	12.000
2.	Staromiejskie Centrum Kult.	250	73.249	52	450	231	2.400	15	810	55	1.700
3.	MDK ul. Reymonta	62	16.100	20	397	30	652	1	40	-	-
4.	MDK os. Na Stoku	90	26.500	10	98	58	802	2	50	-	-
5.	MDK os. Tysiąclecia	124	31.200	31	442	32	331	5	85	-	-
6.	MDK os. Złotej Jesieni.	180	15.440	16	250	50	1125	-	-	-	-
7.	MDK ul.Beskidzka 30	230	13.300	46	700	-	-	45	531	35	439
8.	MDK ul.Grunwaldzka	46	7.850	6	175	57	527	-	-	-	-
9.	MDK ul. Lotnicza	80	14.073	9	64	83	708	37	450	-	-
10.	MDK al.29 Listopada	73	18.706	5	54	107	1.159	12	158	-	-
11.	MLZPiT "Krakowiak"	55	290.000	10	225	-	-	-	-	-	-

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury UMK

Tabela VI.8.

Roczna dopłata do 1 uczestnika ogółem w zł.

gminne jednostki kultury	1995	1996	dynamika 96/95 w cenach stałych roku 1996 w%
Domy Kultury	6,12	7,93	108,04
Ośrodki Kultury	9,68	15,1	130,06
Kluby	7,36	10,0	113,38
Biblioteki	30,84	25,44	68,80

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury UMK

Dofinansowanie przedsięwzięć kulturalnych

W 1996r. kontynuowane były programy dofinansowania projektów kulturalnych i mecenatu artystycznego. Rozdysponowano środki finansowe w ramach programów inicjatyw kulturalnych, promocji, mecenatu i dofinansowania festiwali krakowskich. Wzrosła liczba dofinansowywanych zadań, łącznie w 1996r. z finansowego wsparcia Gminy skorzystało ponad 670 różnych przedsięwzięć kulturalnych. Zdecydowanie wzrosła liczba dofinansowywanych dużych imprez typu festiwalowego z 39 do 53.

Tabela V1.9.

Ilość dofinansowanych przedsięwzięć kulturalnych w latach 1994-1996:

nazwa zadania	1994 rok	1995 rok	1996 rok
Inicjatywy	356	361	386
Mecenat	143	143	141
Promocja	64	67	94
Festiwale	-	39	53
ogółem	563	610	674

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury UMK

Do najważniejszych wydarzeń kulturalnych, przedsięwzięć promocyjnych i wydawniczych wspieranych finansowo przez Gminę Miasta Krakowa w 1996 można zaliczyć:

- III Krakowska Wiosna Baletowa organizowana przez Krakowską Fundację Sztuki Baletowej
- IV Międzynarodowy Festiwal Klarnetowy organizowany przez Agencję Artystyczną Pro Musica
- koncert Academy Of Saint Martin-in-the-Fields, org. jak wyżej
- XXXII Ogólnopolski Festiwal Piosenki Studenckiej
- XXXIII Międzynarodowy Festiwal Filmów Krótkometrażowych organizator Apollo Film
- VI Festiwal Kultury Żydowskiej, organizator Stowarzyszenie Festiwal Kultury Żydowskiej
- Pochód Lajkonika, organizator Muzeum Historyczne
- Intronizacja Króla Kurkowego, organizator Muzeum Historyczne
- VI Międzynarodowe Spotkania Muzyczne Orkiestr Wojskowych, organizator Biuro Organizacyjne Wojskowych Imprez Muzycznych
- III Festiwal Artystyczny Lato Buckleina, organizator Teatr Buckleina
- Stary Jazz w Krakowie, organizator Studio Aneks
- Międzynarodowy Festiwal Teatrów Ulicznych, Teatr KTO
- XII Przegląd Kabaretów PaKA, Stowarzyszenie Rotunda
- XXXI Dni Muzyki Organowej, organizator Filharmonia Krakowska
- Podgórska Jesień Kulturalna, organizator Dom Kultury Podgórze
- Muzyka w Starym Krakowie, organizator Capella Cracoviensis
- XV Międzynarodowy Festiwal Piosenki Żeglarskiej "Shanties'96", organizator Fundacja Żeglarstwa i Sportu "Hals"
- XXI Międzynarodowy Konkurs Młodych i Debiutujących Zespołów Jazzowych, "Jazz Juniors", organizator Stowarzyszenie Rotunda
- 7 Ogólnopolski i Międzynarodowy Festiwal Filmu Reklamowego i Reklamy, organizator Agencja Crackfilm
- XXI Krakowskie Reminiscencje Teatralne, organizator Stowarzyszenie Rotunda
- Festiwal Wielkanocny Akademii Mozartowskiej, Akademia Mozartowska
- 41-sze Krakowskie Zaduszki Jazzowe, Polskie Stowarzyszenie Jazzowe
- Festiwal Muzyki Organowej w Bazylice Mariackiej, Bazylika Mariacka
- Wieczory Wawelskie, Filharmonia Krakowska
- Pisanie dla teatru '96 - polsko - niemieckie spotkania warsztatowe autorów i twórców teatru, Stowarzyszenie Mandala

- Raut Aktorów z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru, Krakowska Fundacja Artystów Teatru
- Jubileusz 50-lecia PWST, Państwowa Wyższa Szkoła Tetralna
- "Fotografie. Wehikuł Sztuki - Tworzywo Sztuki", Bunkier Sztuki
- Salon Malarstwa - Figuracja, Abstrakcja - "Razem", ZPAP w Krakowie
- Wystawa Malarstwa Józefa Czapskiego, MCK - Dominik Rostworowski Gallery
- IV Ogólnopolski Konkurs i Wystawa "Camelot 1114", Stowarzyszenie Twórców Form Złotniczych
- Żywioł i Metoda. Aktualna Grafika Krakowska, Jan Fejkiel Gallery
- Wystawa Monograficzna Janiny Kraupe, Galeria Piano Nobile
- Renesans 2000. Inauguracja Willi Decjusza w Krakowie, Stowarzyszenie Willa Decjusza
- VII Akademickie Forum Kultury, Stowarzyszenie Rotunda
- Juvenalia '96, Biuro Organizacyjne "Juvenalia '96"
- Samorządowy Konkurs Nastolatków "8 Wspaniałych", projekt własny UMK
- Krakowski Zjazd Królów Poezji, SIW ZNAK

Prezentacja Krakowa w Londynie połączona z promocją możliwości kulturalnych i gospodarczych miasta, projekt własny UMK we współpracy z Polskim Ośrodkiem Informacji Turystycznej i Instytutem Polskim

Prezentacja Krakowa w Nowym Jorku połączona z promocją możliwości kulturalnych i gospodarczych miasta, projekt własny UMK

Dni Krakowa w Paryżu, projekt własny UMK we współpracy z Instytutem Polskim w Paryżu oraz z Ministerstwem Spraw Zagranicznych RP

Wystawa "Szopki Krakowskie" - połączona z promocją Krakowa w Sztokholmie i Tuluzie, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa
 Udział Teatru Ludowego w Fringe Festival w Edynburgu, Teatr Ludowy

- S. Wyspiański - Dzieła T. 16, vol.3 "Kalendarz życia i twórczości S. Wyspiańskiego", Wydawnictwo Literackie
- Encyklopedia Krakowa (w przygotowaniu), PWN

KULTURA

TENDENCJE

- Program Kraków 2000 wzbogaca ofertę kulturalną Krakowa, promując miasto w kraju i zagranicą
- przejęte przez Miasto jednostki podniosły standard pomieszczeń i wyposażenia
- wzrasta ilość dofinansowanych projektów kulturalnych i artystycznych
- wzrasta ilość imprez artystycznych przyczyniających się do ugruntowania kultury miejskiej